

MİMARLIKTA SOSYAL ADALET

Hamdi Ergül

Yrd. Doç. Dr. İstanbul Medipol Üniversitesi, TÜRKİYE, hamdiergul@medipol.edu.tr

Abstract

Social Justice in Architecture

The concepts like “earn more, spend more and consume more”, which came into being with the globalization process brought with them the social injustice and inequality issues. This situation is visible in every aspect of life (education, health, politics, etc.) as well as in architecture. Social stratification and the contraction of mutual living areas led to the increase in the gap between life standards with each day.

When the supply-demand balance shaped by the building sector, human labor and the contribution of other sectors, which continue their activities depending on the building sector are considered together, it is observed that the share of the building sector in the GNP is around 35%.

With the influence of capitalism, the buildings that cover the need for accommodation have been converted into money sources and investment tools that provide profit, which are all far from their actual purposes. Today, companies and countries acquire incomes via various sources. Architecture and the building sector have become the lead actors of this income and investment search. Despite this huge income, the human labor working in the sector cannot earn at a sufficient level when compared with the manpower provided by them, and when the difficulties and risks are taken into consideration. Despite the added value they lead, they live in unhealthy places and cannot become the owners of their own houses.

The building sector is at a position that forms demands for the products and services produced by more than 200 sub-sectors connected with itself; and this common influence is the most basic indicator of the sector's being “the lead actor”.

The social status of the building sector and architecture, which deals with the design business of this sector will be dealt with in this study. The relation between the basic rights like environment, human rights, social justice, organic nutrition, drinking clean water, breathing clean air, residing at a calm house, freedom and the right of privacy, watching a beautiful scenery from the house, being protected from carbon dioxide and air pollution, which are the innate rights of every human being, in the ever-developing world will be discussed.

While, on the one hand, the injustices in social and economic areas lead to chaotic environments in every geographical area, today's architecture only dealing with the design of the houses, work places, and residences where only aesthetics and image are in the forefront is not an ethical manner.

The desire of the human beings to shape the buildings around them and the influence of this desire to show their belongings look more powerful than they normally are, and the influence of the advertisements prepared the suitable ground for the formation of “consumption architecture”. Based on the principle requiring that the desires have to be fulfilled in the legal framework and in accordance with the human and environment, the problems have to be resolved by caring for the Balance and Justice.

In the light of the Verses of the Quran “There has appeared corruption both on land and in the seas because of what men did with their own hands. Allah makes them confront the results of some of their deeds so that maybe they will return from the wrong.” (The Surah, Rum; Verse 41), we can observe how the balance has been disrupted, how the societies went astray; and when they went astray, the disruption occurred not only in the field of ecology but also in the field of human relations and social problems. We can also see that when disruption starts in the balance, everything in the universe is influenced by this disruption at the same

rate. In order to correct this disruption and balance, every aspect of life, from our own lives to architectural buildings in the world, from economic systems to legal systems have to be corrected. The message is being conveyed to us that the salvation and balance will be corrected if we develop new models in order to revert from this chaotic atmosphere.

The knowledge and the acquisitions of human beings are sufficient to form the structures that will care for the justice and balance. In this study, the necessity of converting from consumption architecture into "social and just architecture" is being emphasized.

Keywords: Architecture, social justice, sharing, human, balance.

Özet

Küreselleşme ile birlikte hayat bulan "daha çok kazanmak, daha çok harcamak ve tüketmek" kavramları beraberinde sosyal adaletsizliği, eşitsizliği doğurmuştur. Hayatın her alanında gördüğümüz bu durum (eğitim, sağlık, siyaset, vb.) mimaride de kendini göstermektedir. Sosyal tabakalaşma, ortak yaşam alanlarının daralması, yaşam standartları arasındaki uçurumun gün geçtikçe artmasına sebep olmuştur.

Günümüz ekonomilerinde yapı sektörünün oluşturduğu arz - talep, insan emeği, sektöre girdi sağlayan ve faaliyetlerini bu sektördeki gelişmelere bağlı olarak devam ettiren diğer sektörlerin katkısı da dikkate alındığında, yapı sektörünün GSMH içindeki payının yaklaşık yüzde 35 seviyesinde olduğu görülmektedir.

Barınma ihtiyacını karşılayan mekânlar, kapitalizmin etkisiyle asıl amacının dışında, kar ve gelir getiren yatırım araçlarına, para kaynaklarına dönüşmüştür. Bugün şirketler ve devletler rant yoluyla gelir elde etmektedirler. Mimari ve yapı sektörü, bu rantın ve yatırımın başlıca aktörlüğünü almış durumdadır. Bu gelire rağmen sektörde çalışan insan gücü, riskli çalışma ortamları ve zorluğuna bakarak yeterince kazanamamaktadır. Oluşmasına vesile olduğu katma değere rağmen; kendisi sağlıksız denecek mekânlarda yaşamakta veya ev sahibi olamamaktadırlar.

Yapı sektörü; kendisine bağlı 200'den fazla alt sektörün ürettiği mal ve hizmete talep oluşturan konumunda olup, bu yaygın etki, sektörü "ekonominin lokomotif" olma vasfının en temel göstergesidir. Yapı sektörü ve bu sektörün tasarım işleri ile ilgilenen mimarlığın sosyal durumu tartışılmalıdır. Gelişen dünyada çevre, insan hakları, sosyal adalet, organik beslenme, temiz su içme hakkı, temiz hava alma, sakin bir evde oturma, özgürlük ve mahremiyet hakkı, evden güzel görüntü izleme, karbondioksitten ve hava kirliliğinden korunma hakkı gibi her insanın doğuştan elde ettiği hakların mimarlık ile ilişkisi ele alınacaktır.

Sosyal, toplumsal ve ekonomik konulardaki adaletsizlikler her coğrafyada kaotik ortamlara sebep olurken; günümüz mimarlığı evlerin, işyerlerinin, toplu konut ve rezidansların tasarımında sadece estetik, görsellik ve imajın ön planda olduğu yapılar planlaması etik değildir. İnsan arzu ve isteklerinin mimariye şekil verme, kendisinin sahip olduğu eşya ile güçlü gösterme isteği ve reklam etkisi "tüketim mimarisinin" oluşmasına zemin hazırlamıştır. Arzu ve isteklerini meşru dairede, insan ve çevre anlayışından hareketle, Mizan ve Adaleti gözeterek çözmesi gerekmektedir.

"İnsanların elleriyle işledikleri yüzünden karada ve denizde fesat çıktı. Allah da belki dönerler diye yaptıklarının bir kısmını böylece kendilerine tattırır." (Rum 41) ayeti kerimenin ışığında mizanın nasıl bozulduğu, toplumlar fesada uğradığında, bozulmanın sadece ekolojik olmayıp, insan ilişkilerinden, sosyal ve toplumsal tüm sorunların fesada uğradığını, mizanda bozulma başladığında evrendeki her şeyin aynı oranda etkilendiğini görmekteyiz. Bu bozulma ve dengenin tekrar düzelmesi için kendi yaşantımızdan, dünyadaki mimari yapılaşmaya, ekonomik sistemlerden, hukuka kadar her konunun yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Bu yaşantıdan dönmemiz için yeni modeller geliştirdiğimizde kurtuluşun ve mizanın düzeleceği mesajı verilmektedir.

İnsanın, adaleti ve mizanı gözetecek yapıları oluşturmaya bilgi ve birikimi yeterlidir. Bu çalışmada; tüketim mimarisinden, "sosyal ve adaletli mimariye" dönmenin gerekliliği vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelime: Mimari, sosyal adalet, paylaşım, insan, denge.